DOI 10.24917/9788380841895.1

Paweł Ostachowski
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
Instytut Prawa, Administracji i Ekonomii

Bezpieczeństwo ekologiczne w polityce inwestycyjnej gmin powiatu olkuskiego w latach 2011–2015

Wstęp

Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój społeczności lokalnych jest polityka inwestycyjna prowadzona przez gminy. Od wstąpienia polski do Unii Europejskiej coraz bardziej istotną rolę w jej ramach odgrywają inwestycje związane z bezpieczeństwem ekologicznym. Zwłaszcza w ostatnich latach w związku z dużym napływem środków europejskich wydatki na bezpieczeństwo ekologiczne wyraźnie zyskały na znaczeniu w lokalnych budżetach. Należy też pamiętać, że gminy już od 1990 r. są zobligowane na podstawie ustawy o samorządzie gminnym, do realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej[1]. Można zatem traktować te zadania jako obligatoryjne[2].

Bezpieczeństwo ekologiczne jako obszar polityki inwestycyjnej było też przedmiotem zainteresowania gmin powiatu olkuskiego w latach 2011–2015. W artykule postaram się przyjrzeć wspomnianej kwestii dokładniej, prezentując poniesione przez gminy tego powiatu wydatki inwestycyjne na tego rodzaju działania. Przede wszystkim chodzi tu o nakłady na gospodarkę wodno-ściekową oraz ochronę powietrza i klimatu. Podstawowe znaczenie w badaniach podjętych na potrzeby tego artykułu miały dane pochodzące z Banku Danych Lokalnych.

Bezpieczeństwo ekologiczne jako przedmiot inwestycji gmin

Bezpieczeństwo ekologiczne, jako jeden z typów bezpieczeństwa, ma krótką historię. Dopiero przemiany gospodarcze i społeczne II polowy XX wieku pozwoliły na wyodrębnienie go jako odrębnego sposobu myślenia o zagro-

[1] Art. 7 ust. 1 ustawy z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 nr 16, poz. 95).

[2] M. Małecka-Łyszczek, *Pojęcie i podziały zadań publicznych ze szczególnym uwzględnieniem samorządu terytorialnego*, „ Zeszyty Naukowe UEK" 2013, nr 921, s. 63.

żeniach dla człowieka[3]. Działania w sferze bezpieczeństwa ekologicznego rozumiano wówczas jednak wyłącznie jako szereg czynności zmierzających do likwidacji bądź ograniczenia zagrożeń płynących ze środowiska[4]. Nie rozważano jeszcze systematycznych działań na rzecz kształtowania go w taki sposób, aby nie stawało się zagrożeniem dla człowieka[5].

Niewiele później bezpieczeństwo ekologiczne zaczęto traktować jako szereg planowanych działań mających na celu przeciwdziałanie negatywnym skutkom przekształceń dokonywanych w środowisku przez człowieka[6]. To tylko jedna z definicji tego terminu[7]. Do warunków lokalnych można go natomiast odnieść, wiążąc z polityką ekologiczną, rozumianą jako proces podejmowania decyzji z zakresu kształtowania środowiska lokalnego. Jego istotnymi elementami są zrównoważony rozwój oraz inwestycje kształtowane w taki sposób, aby nie powodowały degradacji środowiska[8]. W ten sposób bezpieczeństwo ekologiczne znajduje swoje miejsce także w polityce inwestycyjnej gmin, rozumianej jako zespół decyzji ukierunkowanych na osiągnięcie zakładanego celu. Proces realizacji tych decyzji opiera się na ustalonych wcześniej założeniach oraz odbywa się z wykorzystaniem zgromadzonych lub pozyskanych w tym celu środków finansowych[9].

Bez względu na obszar, na którym gminy realizują swe inwestycje, zawsze stanowią one korzyść dla wspólnoty lokalnej[10]. Służą też powiększeniu wartości aktywów gmin w wyniku ich rozbudowy bądź modernizacji[11]. Podobny charakter mają też inwestycje związane z bezpieczeństwem eko-

[3] P.K. Marczuk, *Od bezpieczeństwa państwa do bezpieczeństwa ludzi – postulaty* human security *i ich wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnych państw*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe wobec wyzwań współczesnego świata*, red. W. Kitler, M. Marszałek, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2014, s. 20–22.

[4] W. Michajłow, *Problemy bezpieczeństwa ekologicznego świata i Polski*, [w:] *Międzynarodowe czynniki bezpieczeństwa Polski*, red. A.D. Rotfeld, PWN, Warszawa 1986, s. 182.

[5] J. Haber, *Bezpieczeństwo jako determinanta stosunków międzynarodowych*, [w:] *Determinanty polityki zagranicznej i międzynarodowej*, red. E. Pałyga, COM SNP Warszawa 1981, s. 64.

[6] S. Śladkowski, *Bezpieczeństwo ekologiczne Rzeczpospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2004, s. 11–12.

[7] Z. Ściborek et al., *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015, s. 41–43.

[8] Z. Kulisz, *Bezpieczeństwo ekologiczne a rozwój inwestycyjny w Polsce*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego" 2013, vol. 7, s. 154.

[9] M. Jastrzębska, *Polityka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2005, s. 98–99.

[10] J. Czempas, *Inwestycje gminne – zakres i pomiar*, [w:] *Polska samorządność w integrującej się Europie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004, s. 85–87.

[11] D. Hajdys, *Uwarunkowania partnerstwa publiczno-prywatnego w finansowaniu inwestycji jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 130–131.

logicznym. Można im jednak zarzucić wyższą kapitałochłonność niż tym realizowanym w innych obszarach aktywności inwestycyjnej gmin[12]. Nakładów poniesionych na projekty tego typu nie można odzyskać, gdyż służą budowie infrastruktury sieciowej, a jej rozbiórka, podział lub sprzedaż, ze względu na charakter zadań, którym służy, są w praktyce niemożliwe[13].

Gminy, podejmując się działalności inwestycyjnej, niejako zmuszone są rozkładać jej akcenty w taki sposób, aby w jej ramach optymalnie równoważyć potrzeby społeczności lokalnej w zakresie poprawy stanu dróg, bibliotek, szkół i boisk sportowych oraz zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa ekologicznego. To właśnie ono, w związku z ograniczeniem liczby przestępstw i wykroczeń w skali kraju, staje się często jednym z najważniejszych powodów troski władz lokalnych o jakość życia, a nawet zdrowie społeczności lokalnych.

Doskonałym polem do obserwacji aktywności inwestycyjnej władz lokalnych w obszarze bezpieczeństwa ekologicznego są w tym wypadku ich wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, w szczególności zaś te dotyczące inwestycji w zakresie ochrony powietrza i klimatu, a także wód i gospodarki ściekowej. Wiele informacji o bezpieczeństwie ekologicznym można uzyskać na podstawie sporządzanych przez administrację lokalną wykazów zrealizowanych projektów inwestycyjnych.

Bezpieczeństwo ekologiczne w inwestycjach gmin powiatu olkuskiego

Przedstawione wcześniej kwestie były także obecne w polityce inwestycyjnej gmin powiatu olkuskiego w latach 2011–2015. Ta położona w północno-zachodniej części województwa małopolskiego jednostka administracyjna zajmuje obecnie powierzchnię 618 km^2. W końcu 2015 r. zamieszkiwało ją 113 148 mieszkańców[14]. W skład powiatu wchodzi sześć gmin: Bolesław, Bukowno, Klucze, Olkusz, Trzyciąż oraz Wolbrom. Bolesław, Klucze i Trzyciąż to gminy wiejskie, Olkusz i Wolbrom to samorządy miejsko-wiejskie, zaś Bukowno, jako jedyne, posiada status gminy miejskiej, choć nie jest siedzibą władz powiatu. Szczegóły dotyczące demografii, potencjału gospodarczego oraz finansowego gmin zaprezentowano w tabeli 1.

[12] B. Burzyńska, *Rola inwestycji ekologicznych w zrównoważonym rozwoju gmin w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2012, s. 232–233.

[13] B. Filipiak, M. Dylewski, *Działalność inwestycyjna jednostek samorządu terytorialnego w latach 2008–2013,* „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego" 2015, nr 854, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia" nr 73, s. 769.

[14] *Powiat olkuski*, http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_powiatow/powiat_olkuski.pdf (dostęp: 29.05.2017).

Tabela 1. Gminy powiatu olkuskiego w 2015 r.

Gmina	Powierzchnia w km^2	Ludność	Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON	Dochody budżetowe (mln zł)	Dochody własne, jako % dochodów ogółem
Bolesław	41	7 802	642	33,8	75,4
Bukowno	65	10 341	1 035	34,4	76,7
Klucze	119	15 174	1 469	44,1	58,2
Olkusz	151	49 515	5 809	137,4	63,8
Trzyciąż	95	7 085	488	22,2	38,7
Wolbrom	147	23 231	2 355	64,8	57,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/ (dostęp: 12.05.2017)

Z danych zamieszczonych w tabeli 1 wynika, że spośród sześciu samorządów powiatu olkuskiego największy potencjał demograficzny, gospodarczy i finansowy posiadała miejsko-wiejska gmina Olkusz. Nie tylko stanowiła 24,4% powierzchni powiatu, ale również skupiała na swym terenie blisko 43,8% jego mieszkańców i 49,2% wszystkich podmiotów gospodarczych ujętych w rejestrze REGON. Także dochody budżetowe Olkusza były najwyższe w powiecie. W 2015 r. ich poziom był ponad dwukrotnie wyższy niż gminy Wolbrom i ponad sześciokrotnie wyższy od dysponującej najmniejszymi zasobami finansowymi w powiecie gminy Trzyciąż.

Zakładając, że wysoki udział dochodów własnych w budżecie pozytywnie wpływa na swobodę kształtowania polityki inwestycyjnej każdego samorządu lokalnego, można zauważyć, że na koniec 2015 r., w pięciu badanych gminach powiatu poziom dochodów tego typu był wyższy niż ½ ich zasobów budżetowych. Bolesław i Bukowno pozyskiwały z tego źródła nawet ¾ swych samorządowych funduszy. Jedynie w gminie Trzyciąż dochody własne nie stanowiły więcej niż 40% jej budżetu.

Przyglądając się dokładniej inwestycjom gmin powiatu olkuskiego w obszarze bezpieczeństwa ekologicznego, warto omówić kwestię ich wydatków inwestycyjnych na ochronę powietrza i klimatu, które zaprezentowano w tabeli 2.

Z tabeli 2 wynika, że w latach 2011–2015 wszystkie gminy powiatu ponosiły wydatki inwestycyjne związane z ochroną powietrza i klimatu choćby w minimalnym zakresie. Te inwestycje nie były podejmowane regularnie, ponieważ tylko gmina Bukowno corocznie w badanym okresie inwestowała w tego typu projekty. W ciągu pięciu lat wydała w ten sposób kwotę 176 386 zł, co wobec 909 223 zł wydatków powiatu w tym czasie, stanowiło

Tabela 2. Wydatki inwestycyjne gmin powiatu olkuskiego na ochronę powietrza oraz klimatu w latach 2011–2015 (zł)

Gmina	2011	2012	2013	2014	2015
Łącznie	205 896	32 745	433 506	65 844	171 232
Bolesław	–	–	–	8 000	49 048
Bukowno	38 230	13 619	24 781	27 072	72 684
Klucze	59 909	–	–	–	24 500
Olkusz	3 760	19 126	–	965	–
Trzyciąż	3 998	–	–	–	25 000
Wolbrom	100 000	–	408 726	29 808	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat (dostęp: 12.05.2017)

ich 19,4%. Największe wydatki inwestycyjne na ochronę powietrza i klimatu, zarówno jednorazowo, jak i ogółem, zrealizowała gmina Wolbrom. Stanowiły one blisko 45% wydatków wszystkich gmin powiatu na tego typu projekty w latach 2011–2015, a w samym tylko 2013 r., aż 94,3%. Wśród gmin powiatu, dla których ochrona powierza oraz klimatu stanowiła jeden z mniej istotnych aspektów inwestycji w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego, należy wymienić Olkusz i Trzyciąż. Wydatki władz na tego typu projekty w ciągu pięciu lat nie przekroczyły tam kwot odpowiednio 23 851 zł oraz 28 998 zł. Zdumienie budzi zwłaszcza niewielka aktywność inwestycyjna gminy Olkusz, która jako obszar zamieszkania największej liczby ludności powiatu powinna wyżej cenić kwestie czystości powietrza na swym terenie.

Ograniczonego zaangażowania gmin powiatu w projekty dotyczące ochrony powietrza i klimatu nie można jednak tłumaczyć brakiem dochodów własnych na tego typu działania. Usprawiedliwieniem może być jedynie skuteczna redukcja pyłowych oraz gazowych zanieczyszczeń przemysłowych z lokalnych zakładów przemysłowych. Szczegóły przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Emisja przemysłowa zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w powiecie olkuskim oraz stopień ich neutralizacji w latach 2011–2015 (w tonach rocznie)

Rodzaj	2011	2012	2013	2014	2015
Emisje pyłowe	185	185	183	197	161
% neutralizacji	99,6	99,5	99,5	96,6	99,7
Emisje gazowe	296 195	216 953	267 912	294 068	299 499
% neutralizacji	96,9	97,4	97,0	97,3	96,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat (dostęp: 12.05.2017)

Tabela 3 zawiera informacje o wysokim poziomie redukcji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych przez przemysł zlokalizowany na terenie gmin powiatu. Równocześnie poziom czystości powietrza od uciążliwych pyłów i gazów, przy wskazanej w tabeli wielkości ich produkcji, nawet po neutralizacji nie należał do niskich. Sama tylko emisja gazów i pyłów przemysłowych w 2015 r., po uwzględnieniu stopnia ich oczyszczenia, wynosiła wówczas prawie 10 782 ton gazów i 4,83 tony pyłów uwolnionych do atmosfery. Wystarczy dla porównania dodać, że w tym samym 2015 r., cała emisja przemysłowa pyłów w powiecie żywieckim nie przekroczyła 10 ton, z czego tylko 420 kg uwolniono bezpośrednio do atmosfery. Była więc ona około 11,5 razy niższa[15]. Dodając do tego kwestie tzw. niskiej emisji pyłów z domowych palenisk, bez wątpienia trzeba uznać, że problem ochrony powietrza w powiecie wymagał już w latach 2011–2015 większych nakładów inwestycyjnych ze strony gmin.

Jeszcze mocniej związane z bezpieczeństwem ekologicznym gmin powiatu olkuskiego były ich decyzje inwestycyjne związane z realizacją projektów rozbudowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Wydatki na każdego z samorządów ten cel przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Wydatki inwestycyjne gmin powiatu olkuskiego na gospodarkę ściekową i ochronę wód w latach 2011–2015 (zł)

Gmina	2011	2012	2013	2014	2015
Łącznie	7 857 795	3 372 329	5 042 753	5 551 883	9 552 329
Bolesław	1 599 427	1 226 563	1 337 726	2 539 027	3 989 149
Bukowno	1 837 296	771 173	776 156	1 106 950	402 164
Klucze	19 173	36 726	14 296	23 556	54 584
Olkusz	184 980	1 043 601	435 422	1 101 334	1 591 755
Trzyciąż	2 559 912	73 247	2 184 446	77 591	276 192
Wolbrom	1 657 008	221 018	294 706	703 425	3 238 485

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat (dostęp 12.05.2017)

W tabeli 4 ukazano zróżnicowanie wydatków inwestycyjnych na projekty wodno-ściekowe w poszczególnych gminach powiatu. Najbardziej aktywną politykę inwestycyjną w tym zakresie prowadziła gmina Bolesław, która przeznaczyła na nie kwotę 10 691 892 zł. Wobec wydatków całego powiatu olkuskiego na poziomie 33 377 089 zł było to zatem nieco ponad 32%. Aż 6 114 642 zł wydała na zadania tego typu gmina Wolbrom, co stanowiło 18,3% wydatków wszystkich gmin powiatu w latach 2011–2015.

[15] *Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególni uciążliwych. Powiat żywiecki 2015*, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica (dostęp: 12.05.2017).

Także władze Trzyciąża z kwotą 5 171 388 zł przeznaczoną na gospodarkę wodno-ściekową należy wyróżnić za aktywną politykę sprzyjającą poprawie bezpieczeństwa ekologicznego. Niewielkie sumy na projekty wodno-ściekowe wydały natomiast Olkusz i Klucze.

Zwiększona aktywność inwestycyjna badanych gmin związana z realizacją powyższych projektów z pewnością była też motywowana przez możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich na dofinansowanie tego typu projektów. Z kolei niższa aktywność inwestycyjna wybranych gmin powiatu wynikała z braku szans na uzyskanie takiego wsparcia, jak i niewystarczającej aktywności władz w zakresie jego pozyskania.

Wysokość nakładów gmin na gospodarkę wodno-ściekową i lukę inwestycyjną do uzupełniania przez badane samorządy w kolejnych latach można poznać na podstawie analizy danych z tabeli 5.

Tabela 5. Dostęp mieszkańców gmin powiatu olkuskiego do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w 2011 i 2015 r.

Gmina	Sieć wodociągowa		Sieć kanalizacyjna	
	2011	2015	2011	2015
Łącznie	96,9	98,5	48,7	55,9
Bolesław	97,3	98,9	33,3	48,6
Bukowno	98,8	99,9	63,6	80,6
Klucze	95,8	95,8	26,6	45,1
Olkusz	97,5	99,9	66,1	69,4
Trzyciąż	94,5	99,5	14,9	24,4
Wolbrom	96,1	96,2	34,8	35,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat (dostęp: 12.05.2017)

Dane z tabeli 5 świadczą o bardzo dobrym dostępie mieszkańców gmin powiatu do infrastruktury zapewniającej dystrybucję wody pitnej, której stan rozwoju był już wysoki przed 2011 r. Lata 2011–2015 przyniosły jej dalszą rozbudowę, która pozwoliła zapewnić niemal pełny dostęp mieszkańców do sieci wodociągowej, co wbrew pozorom nie jest jeszcze oczywistością w wielu małopolskich gminach.

Dużo słabszy rozwój infrastruktury gmin obserwujemy natomiast w sferze gospodarki ściekowej, choć i tutaj dzięki działaniom władz gmin dokonał się istotny postęp. Jeszcze w 2011 r. tylko gminy Bukowno i Olkusz zapewniały ponad 60% swych mieszkańców możliwość odprowadzania ścieków do systemu zbiorczego. Ponad 1/3 mieszkańców mogła korzystać z takiej możliwości w gminach Bolesław i Wolbrom, zaś na terenie gminy Klucze niewiele ponad ¼.

Na koniec 2015 r., dzięki aktywnej polityce inwestycyjnej oraz istotnym nakładom gmin w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód, zilustrowanych wcześniej w tabeli 4, stan rozwoju sieci kanalizacyjnej we wszystkich gminach powiatu olkuskiego uległ poprawie. Zdecydowanym liderem stała się już wówczas gmina Bukowno, w której już od końca 2015 r. ponad 80% mieszkańców miało dostęp do zbiorczej sieci odprowadzania ścieków. Mimo niewielkich wydatków na gospodarkę ściekową także Olkusz w latach 2011–2015 zwiększył dostęp mieszkańców do sieci kanalizacyjnej. Skala poprawy w zakresie dostępności do sieci nie jest jednak adekwatna do możliwości finansowych tej jednostki.

Niewiele w ciągu pięciu lat powiększyła się natomiast sieć kanalizacyjna w gminie Wolbrom, mimo że samorząd wydał w tym czasie duże sumy na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Dużo większe sukcesy notowały w tym zakresie gminy Bolesław, Klucze, a nawet Trzyciąż, która mimo największej luki inwestycyjnej, powoli odrabiała zaległości w stosunku do sąsiednich samorządów.

Perspektywa kolejnych kilku lat z pewnością powinna pozwolić gminom powiatu na dalszą redukcję luki inwestycyjnej w zakresie dostępu ich mieszkańców do systemu kanalizacji ściekowej, co będzie się wiązać z dalszym wzrostem poziomu bezpieczeństwa ekologicznego na obszarze tych jednostek. Problemem pozostaje jedynie umiejscowienie tego typu działań w ich polityce inwestycyjnej. Czy staną się one celem strategicznym o randze wyższej od pozostałych zadań gmin, czy też ustąpią miejsca innym, bardziej trafiającym do serc mieszkańców?

Podsumowanie

Dokonana w artykule analiza wyników polityki inwestycyjnej gmin w obszarze bezpieczeństwa ekologicznego pozwala na pewne wnioski końcowe. Władze gmin powiatu olkuskiego wciąż napotykają na dwa podstawowe ograniczenia w zakresie inwestycji ekologicznych. Pierwsze z nich to duża liczba zadań spoczywających w rękach władz lokalnych, drugie to wciąż wysokie koszty projektów proekologicznych oraz ich ograniczona efektywność. Trudno je bowiem sprzedać, podzielić, wydzierżawić czy zmienić cel ich przeznaczenia, jak dzieje się w przypadku choćby budynku samorządowego, stanowiącego gminny majątek.

Nawet stosunkowo wysokie dochody własne większości gmin powiatu, sprzyjające aktywnej polityce inwestycyjnej, nie zawsze skłaniały je do odważnych inwestycji w bezpieczeństwo ekologiczne. Ich władze ostrożnie podchodziły do wydatków na ochronę powietrza i klimatu, które w ciągu

pięciu lat nie okazały się zbyt wysokie, mimo nie najczystszego w regionie powietrza.

W gminach powiatu olkuskiego powoli przebiegał również proces likwidacji luki inwestycyjnej związanej z bezpiecznym odprowadzaniem ścieków z gospodarstw domowych w celu ich oczyszczenia i neutralizacji. Kwestia ta będzie w kolejnych latach wymagała dalszych kosztownych nakładów tych samorządów, a proces realizacji podjętych inwestycji przeciągnie się co najmniej do końca obecnej dekady. Szansą na jego przyśpieszenie pozostają środki pochodzące z funduszy europejskich, ich wykorzystanie bez zabezpieczenia właściwej wysokości wkładu własnego przez gminy może się jednak okazać niemożliwe. Konieczne wydaje się podniesienie rangi inwestycji tego typu do poziomu celu strategicznego polityki inwestycyjnej tych jednostek przynajmniej w perspektywie średniookresowej.

Szczęśliwie wszystkim gminom powiatu udało się już przed 2011 r. zapewnić swoim mieszkańcom podstawowy standard jakości życia, o którym decyduje dostęp do wody pitnej, co w pewnym stopniu ogranicza zakres ich działań inwestycyjnych. Stoją przed nimi jednak także kolejne wyzwania, dotyczące promowania ekologicznych źródeł energii zwłaszcza w gospodarstwach domowych, gdyż poziom emisji pyłowych do atmosfery pozostaje problemem niemal całej Małopolski.

Bibliografia

Bank Danych Lokalnych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup /temat (dostęp: 12.05.2017).

Burzyńska B., *Rola inwestycji ekologicznych w zrównoważonym rozwoju gmin w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2012.

Czempas J., *Inwestycje gminne – zakres i pomiar*, [w:] *Polska samorządność w integrującej się Europie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2004.

Filipiak B., Dylewski M., *Działalność inwestycyjna jednostek samorządu terytorialnego w latach 2008–2013*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego" 2015, nr 854, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia" nr 73.

Haber J., *Bezpieczeństwo jako determinanta stosunków międzynarodowych*, [w:] *Determinanty polityki zagranicznej i międzynarodowej*, red. E. Pałyga, COM SNP Warszawa 1981.

Hajdys D., *Uwarunkowania partnerstwa publiczno-prywatnego w finansowaniu inwestycji jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.

Jastrzębska M., *Polityka budżetowa jednostek samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2005.

Kulisz Z., *Bezpieczeństwo ekologiczne a rozwój inwestycyjny w Polsce*, „Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego" 2013, vol. 7.

Małecka-Łyszczek M., *Pojęcie i podziały zadań publicznych ze szczególnym uwzględnieniem samorządu terytorialnego*, „Zeszyty Naukowe UEK" 2013, nr 921.

Marczuk P.K., *Od bezpieczeństwa państwa do bezpieczeństwa ludzi – postulaty* human security *i ich wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnych państw*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe wobec wyzwań współczesnego świata*, red. W. Kitler, M. Marszałek, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2014.

Michajłow W., *Problemy bezpieczeństwa ekologicznego świata i Polski*, [w:] *Międzynarodowe czynniki bezpieczeństwa Polski*, red. A.D. Rotfeld, PWN, Warszawa 1986.

Powiat olkuski; http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_ malopolskie/portrety_powiatow/powiat_olkuski.pdf (dostęp: 29.05.2017).

Ściborek Z., Wiśniewski B., Kuc R., Dawidczyk A., *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2015.

Śladkowski S., *Bezpieczeństwo ekologiczne Rzeczpospolitej Polskiej*, Wydawnictwo Akademii Obrony Narodowej, Warszawa 2004.

Ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 nr 16, poz. 95).

Streszczenie

W artykule przedstawiono bezpieczeństwo ekologiczne jako obszar polityki inwestycyjnej gmin powiatu olkuskiego w latach 2011–2015. Zaprezentowano nakłady inwestycyjne gmin w zakresie ochrony powietrza i klimatu oraz gospodarki ściekowej. Przeanalizowano też ich postępy w rozbudowie lokalnej infrastruktury ochrony środowiska, która jest jednym z kluczowych elementów lokalnego bezpieczeństwa ekologicznego. Cel badań udało się zrealizować dzięki analizie dokumentów gminnych oraz danych dostępnych dla tych podmiotów w Banku Danych Lokalnych. Wyniki analiz umożliwiły przedstawienie wniosków i prognoz dotyczących dalszego rozwoju w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego gmin powiatu olkuskiego w perspektywie średniookresowej.

Słowa kluczowe: środowisko, ochrona powietrza, bezpieczeństwo ekologiczne, infrastruktura, polityka inwestycyjna

Environmental safety in the investment policy of municipalities district of Olkusz in the period of 2011–2015

Abstract

The article presents ecological safety as an area of investment policy of the local governments of the Olkusz district in 2011–2015. The article present municipal investment expenditures in the field of air and climate protection and waste wa-

ter management. It also analyzes their progress in extending local environmental infrastructure, which is one of the key elements of local ecological security. The goal of the research was achieved through analysis of municipal documents and statistical data available to these entities in the Local Data Bank. The results of the analyses enabled us to draw conclusions and forecasts on the further development of ecological security issues for the communes of the Olkusz district in the medium term.

Keywords: environment, air protection, ecological security, infrastructure, investment policy

e-mail: pawel.d60@interia.pl